

Anders Roslund & Börge Hellström
De uitlevering

Band 2

2008
Stichting Uitgeverij XL
Den Haag

Ewert Grens en Lars Ågestam waren het erover eens dat ze het informele verhoor tijdelijk zouden onderbreken. Helena Schwarz had met haar handen op het lichaam van haar man geslagen tot haar woede afnam, hij was onbeweeglijk blijven staan en had de frustratie die net zo goed van hem was in ontvangst genomen. Ze had geschreeuwd en ze hadden samen gehuild en Sven had Ewert, Ågestam en Hermansson dringend gevraagd om met hem mee te gaan naar de gang, om ze met rust te laten zolang dat nodig was.

Ze wachtten een uur, de klok van de kerk van Kungsholmen sloeg twaalf keer en omdat ze allemaal honger hadden liepen ze naar Hantverkargatan, naar een duur restaurant met palmen voor het raam. Ze aten zwijgend, het was geen pijnlijke stilte, meer een aangename pauze, zo een die ontstaat als er een onuitgesproken afspraak is dat iedereen heel even recht heeft op zijn eigen gedachten. Toen ze klaar waren trokken ze hun jassen aan, terwijl Sven Sundkvist naar de kassa liep en niet alleen voor hun eten, maar ook voor twee dagschotels betaalde. Hij kreeg het eten mee in plastic bakjes met plastic bestek, hij wist dat John en Helena Schwarz het nodig hadden, dat ze iets moesten eten omdat hun energie

Ze trilde een beetje toen ze het zei. Ewert had er geen zin in, maar antwoordde toch.

‘Ik denk niets. Dat heb ik al eerder gezegd.’

‘Vertelt hij de waarheid?’

‘Ik weet het niet. Jij kent hem beter dan wij.’

‘Blijkbaar niet.’

Er liepen twee bewakers aan de andere kant van de gang, een schoonmaker dweilde de vloer.

‘Hij heeft dus in de gevangenis gezeten?’

‘Volgens de Amerikaanse autoriteiten wel.’

‘Tien jaar?’

‘Ja.’

‘Ter dood veroordeeld?’

‘Ja.’

Ze hilde stil.

‘Hij heeft dus iemand vermoord.’

‘Dat weten we niet.’

‘Hij is ter dood veroordeeld.’

‘Ja. En hij is waarschijnlijk hartstikke schuldig.

Maar aan de andere kant, wat hij verder vertelde, zijn naam, de straf, zijn ontsnapping, dat klopt. Hij zóú dus ook de waarheid kunnen vertellen als hij beweert dat hij onschuldig is.’

Hij gaf haar de zakdoek die hij altijd in zijn broekzak had. Ze pakte hem aan, droogde haar ogen en neus en keek weer naar hem.

‘Gebeurt dat?’

‘Een onschuldige veroordeling?’

‘Ja.’

‘Niet zo vaak dat het storend is.’

Toen hij terugkwam waren zijn haren nat en zijn bleke wangen rood, het was koud buiten en het sneeuwde, die verdomde winter ging maar door.

De anderen zaten op hem te wachten.

De drie politieagenten, de aanklager, Helena.

Ze keken allemaal naar hem en volgden elke stap die hij deed naar de stoel waarop hij verder zou gaan met vertellen.

‘Het is fijn dat het koud is. Ik hou ervan als het waait, als het vriest, als je binnen kunt komen en het weer warm krijgt.’

Hij ontmoette hun ogen.

‘Zo was het. Zo voelde het. In Ohio, waar ik opgroeide.’

Hermansson had lang gezwegen. Ze wist dat haar beurt zou komen. Dat het nu haar beurt was.

‘John, we luisteren. En je vrouw, Helena, luistert.’ Zij had een paar dagen geleden het gesprek met hem ingeleid, zij zou het ook afsluiten.

‘Maar we denken ook, John, we vragen ons af wat we moeten geloven. Vertelt hij de waarheid? En als dat zo is, waarom doet hij dat nu dan?’

John knikte.

‘Jullie mogen geloven wat jullie willen. Wat ik jullie nu vertel is wat ik weet.’

Hermansson wachtte, gebaarde daarna met haar arm dat hij verder mocht gaan.

Er hing een klok aan de muur achter hem, hij ergerde zich eraan, klokken, hij haatte ze nog steeds.

‘Ik wéét dat ik me vreselijk gedroeg. Ik zocht ruzie, ik was gewelddadig, ik had het op alles en iedereen voorzien. Ik heb twee keer in een jeugdgevangenis gezeten, en ik verdiende het, ik heb elke maand ervan verdiend.’

Hij draaide zich naar de klok, een rood, plastic geval.

‘Mag ik die van de muur halen?’

Hermansson taxeerde zijn gespannen blik.

‘Natuurlijk. Haal hem maar weg.’

John ging staan, haalde zowel de klok als de haak waaraan hij hing van de muur, liep naar de deur, deed die open, legde de klok aan de andere kant van de drempel en deed de deur toen weer dicht.

‘Ik wéét dat ik toen ik zestien jaar was de enige vrouw ontmoette, behalve jij, Helena, van wie ik heb gehouden.’

Hij keek naar haar, een hele tijd, en daarna naar de vloerbedekking, die van synthetisch materiaal was en een groene kleur had.

‘Ik wéét dat ze op een middag stervend op de grond in de slaapkamer van haar ouders is gevonden. Finigan, zo heette ze. Ik wéét dat ze mijn sperma in zich had, dat mijn vingerafdrukken op haar lichaam en overal in huis zijn aangetroffen. We hadden verdomme al langer dan een jaar een relatie! Ik wéét dat de rechtszaak een grote chaos was, dat de journalisten en politici zich voor de rechtszaal verdrongen, ze was tenslotte minderjarig, ze was mooi, ze was de dochter van de man die in de staf van de gouverneur werkte. Ik wéét dat ze iemand nodig hadden om te haten, iemand die dood moest, omdat zij gestorven was. Ik wéét dat ik veroordeeld ben voor moord. Ik wéét dat ik zeventien jaar was en dat ik zo ontzettend bang was toen ik naar mijn cel in Death Row in Marcusville werd gebracht. Ik wéét dat ik daar tien jaar heb zitten wachten. En ik wéét dat ik op een dag plotseling wakker werd in een grote auto tussen Columbus en Cleveland.’

Hij bracht zijn handen naar zijn borstkas, sloeg er zacht op.

‘Dat is het. Dat is alles wat ik weet.’

Hermansson kwam overeind, keek naar de anderen in de kamer en wees toen naar de deur.

‘Het is hier behoorlijk benauwd. Is er iemand die iets wil drinken? Ik heb het in elk geval nodig. En jij, John? Je klinkt alsof jij ook iets nodig hebt.’

Ze kwam terug met zes bekers koffie, allemaal verschillend, met melk en zonder melk en met suiker en met suiker en melk... Ze hield de bestelling in evenwicht op een doos waarin kopieerpapier had gezeten. Ze dronken allemaal en wachtten erop dat John verder zou gaan.

‘Het andere... hoe ik daar weggekomen ben... Ik weet het niet. Ik wéét het niet.’

Hij schudde zijn hoofd.

‘Ik herinner me voornamelijk geluiden. Een paar geuren. Wazige beelden. Daartussen duisternis. Licht. En dan weer duisternis.’

Hermansson dronk van haar koffie, de beker met melk en een beetje suiker.

‘Probeer het. Er is meer. We willen het weten, we moeten weten wat er nog meer is.’

Hij transpireerde hevig in de benauwde kamer zonder ventilatie, vertelde over een hart dat niet meer gezond was, dat hij zich maandenlang niet goed had gevoeld en dat het die dag slechter dan ooit was gegaan.

‘Een van de bewaarders, ik denk dat het Vernon was, de hoofdbewaarder, maakte de cel open en kwam naar binnen. Twee andere bewaarders liepen achter hem. Ik zou handboeien moeten dragen. Dat was altijd zo. Als er iemand de cel in kwam, of als we ergens naartoe moesten, kreeg ik handboeien om en gingen er een paar bewaarders mee.’

‘Wil je meer hebben?’

Hermansson gebaarde naar zijn lege beker.

‘Dank je. Zo meteen.’

‘Dan moet je het zelf aangeven.’

John keek voornamelijk naar de grond, af en toe keek hij op, zocht de ogen van zijn vrouw, vroeg zich waarschijnlijk af of ze geloofde wat hij vertelde.

‘Er kwam een arts binnen. Ze trok mijn broek naar beneden. Ze had een pipet in haar hand. Ik geloof dat het zo heet. Ze drukte hem hier tegenaan, en ze injecteerde iets.’

Hij wees naar zijn billen.

‘Die moeheid... het was nog erger dan anders... Ik weet niet of ik me ooit zo... suf heb gevoeld. Ik geloof dat er daarna nog een arts binnenkwam. Ik weet het niet zeker, misschien heb ik het gedroomd, maar ik denk dat het een man was, hij was jonger dan de vrouw, hij had tabletten bij zich, ik weet dat ik iets slikte.’

Ewert Grens bewoog zich onrustig, de ongemakkelijke stoel en die verdomde rug die altijd pijn deed, hij keek naar Sven en Ågestam en Hermansson, die naast hem zat, probeerde van houding te veranderen zonder dat hij het bizarre verhaal onderbrak dat zich voor hem ontrafelde.

‘Ik lag op de grond, ik weet eigenlijk niet waarom, ik lag daar maar en... ik had geen kracht om overeind

te komen. Daarna... ik voelde dat ik werd gestoken, hier. Begrijpen jullie? Ik kreeg een injectie, ik weet het bijna zeker, iemand injecteerde me in mijn penis.'

Hij bracht zijn hand naar zijn voorhoofd en hield hem daar. Hij begon te huilen. Niet heftig, niet wanhopig, maar met langzaam stromende tranen.

'Ik kon de tijd tellen. Elke seconde tikte binnen in me. Dat was immers wat we daar deden. Aftellen. Maar toen... na die injectie... ik had er geen idee van. Of het meteen was. Of veel later. Ik... ik kon geen adem meer halen. Ik kon me niet meer bewegen. Ik kon niet met mijn ogen knippen, voelde mijn hart niet, ik was verlamd, ik was wakker maar helemaal verlamd!'

Hermansson pakte zijn lege beker en verdween ermee naar de gang. John huilde niet meer toen ze terugkwam, hij pakte de koffie aan, dronk de helft en leunde weer naar voren.

'Ik was dood. Ik weet heel zeker dat ik doodging! Iemand tilde mijn oogleden op en liet een paar druppels in mijn ogen lopen. Ik wilde vragen waarom, maar ik kon me niet verroeren... Ik was er eigenlijk niet. Begrijpen jullie dat? Begrijpen jullie? Het gevoel dat je doodgaat, die verdomde kracht binnen in me. Iemand schreeuwde het ook. *Hij gaat dood!* En ik geloof... ik geloof dat ik nog een injectie kreeg.